

Zengin Türk-İslam Mimarisinin Örneklerinden "Ahşap Camiler"

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle Orta Asya'da inşa edilen ve Selçuklu tarafından Anadolu'ya taşınan ahşap direkli ve tavanlı camiler, Türk-İslam mimarisinin en zengin örnekleri arasında gösteriliyor. - 12.09.2018

Dünyada ilk örnekleri Türkler tarafından yapılan, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan ahşap tavanlı ve ahşap direkli camiler, asırlardır Türk-İslam geleneğinin önemli dini yapıları olarak dikkati çekiyor.

İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra ilk kez Orta Asya'da Türkler tarafından yapılan ahşap camiler, Selçukluların Anadolu'ya taşıdığı önemli bir kültürel miras olma özelliğini taşıyor.

Anadolu'daki ilk örneği, Anadolu Selçuklu Devleti döneminde vezir Sahip Ata tarafından Konya'da yaptırılan bu camiler, Türk-İslam mimarisinin estetik anlayışına dair belirleyici izler taşıdığı gibi yapım tekniklerinin ortaya çıkardığı sonuçla ziyaretçilerine görsel şölen sunuyor.

Eşrefoğlu Cami Alan Yönetimi Başkanı Sanat Tarihçisi Yaşar Erdemir, AA muhabirine yaptığı açıklamada, geçmişi Orta Asya'ya dayanan ahşap camilerin, dünyada ilk defa Müslüman Türklerce inşa edildiğini söyledi.

Özellikle Batı Türkistan'daki ilk cami örneklerinden kalan kapı kanatları, sütun, mihrap gibi birçok parçanın günümüzde müzelerde sergilendiğini belirten Erdemir, "Bu örnekleri Semerkand, Buhara ve St. Petersburg müzelerinde görmek mümkündür." dedi.

Destek ve tavan sisteminde ahşap kullanıldığı için bunların "ahşap cami" diye adlandırıldığına işaret eden Erdemir, "Anadolu'da ilk örneği Sahip Ata Camisi'dir. 1258 yılında Selçuklu veziri Sahip Ata Fahrettin Ali tarafından inşa ettirilmiştir. Çift minareli,

şahane bir taç kapısı, 7 sahanlı bir iç mekanı, mihrap önü kubbesiyle, 13. yüzyılın ortalarında yapılmış olan muhteşem bir cami, diğer bir ifadeyle 'ahşap camilerin babası' kabul ettiğimiz bir eserdir.” diye konuştu.

Erdemir, ahşap malzemenin Türkler tarafından geçmişten beri çeşitli alanlarda çok sık kullanılmasının yanı sıra Anadolu'nun zengin ağaç varlığına sahip olmasının, bu camilerde ahşabın kullanılmasında etkili olduğunu vurguladı.

“Geleneklere bağlılık bu kültürü sürdürmüştür”

Türkiye'de günümüzde de yüzlerce ahşap caminin bulunduğu dikkati çeken Erdemir, şöyle devam etti:

“Ahşap camiler, 13. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar ihtişamından bir şey kaybetmeden yapılmaya devam etmiştir. Türkiye'deki sanatkarların bu konudaki becerikliliği ve geleneklere bağlılık, bu kültürü sürdürmüştür. İlk defa Müslüman Türkler bu camileri inşa edince, bu gelenek Orta Asya'dan beri süregelen, Anadolu'da da önemli mabetler olarak işlevlerini sürdürmüşlerdir. Estetik açıdan da çok göz kamaştırıcıdır. Minberler künde kari, oyma, eğri kesim, kakma, kafes gibi zengin tekniklerle işlenmiş, tavanları kalem işi renkli motiflerle ve yazılarla bezenmiştir. Rengarenk, adeta bir çiçek bahçesi gibidir.”

“Çiçek tarlası gibi motiflerle bezelidir”

Erdemir, Anadolu'da UNESCO'nun kültür mirası kalıcı listesine girebilecek yüzlerce caminin bulunduğu değinerek, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Selçuklu eseri Sahip Ata, Beyşehir'deki Eşrefoğlu, Ankara'daki Arslanhane, Sivrihisar Ulu Cami, Afyon Ulu Cami gibi çok önemli ahşap camilerimiz var. Selçuklulardan sonra Beylikler döneminde de çok önemli eserlerimiz bulunuyor. Kastamonu'daki Mahmut Bey, Tokat Erbaa'daki Ömer Paşa, Denizli'de Acıpayam Yazır, Burdur'da Dengerek Camisi gibi çok güzel ahşap camilerimiz var. Bunların içleri rengarenk, çiçek tarlası gibi motiflerle bezelidir. Hem yazılı hem bitkisel hem de geometrik süslemelerle nakış tekniğinin en güzel uygulandığı yapılarımızdandır. İnşallah bunları da UNESCO kalıcı miras listesinde görmek istiyoruz.”

Eşrefoğlu Camisi kalıcı liste yolunda

Ahşap camilerin köklü örneklerinden Beyşehir'deki Eşrefoğlu Camisi'nin ayrıca UNESCO'nun dünya mirası geçici listesinde yer aldığını anımsatan Erdemir, şunları kaydetti:

“Anadolu'da benzeri bulunmayan bir camidir. 13. yüzyılda, 1296-99 yılları arasında inşa edilmiş, Anadolu'nun en görkemli, en zengin ve günümüze en iyi durumda gelebilmiş camisidir. Taş, tuğla, çini, alçı ve özellikle ahşabın en güzel kullanıldığı, benzeri olmayan cami olması nedeniyle isabetli olarak UNESCO listesine dahil edilmiştir. İnşallah önümüzdeki dönemde kalıcı listeye girecektir. Çalışmalar devam etmektedir. Türkiye için çok önemli olduğu gibi dünya için de çok önemlidir, dünyada başka bir örneği yoktur. Caminin kapısı, künde-kari tekniğiyle yapılmış, şu anda Türkiye'deki en büyük ahşap kapıdır. Çini sanatının en güzel şekilde kullanıldığı bir eserdir. Yakınında Osmanlı döneminde ilave edilmiş türbesi, bedesteni, hamamı, medresesi ve kütüphanesiyle döneminin en büyük külliyelerinden birisidir.”

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA